

21/3/84

Ο Τζέσρον Ρόμπαρις σάν Ζαχάρωφ στην όμορμη ταινία του Τζάν Γκούλι.

Η έβδομη τέχνη Ο Αντρέι Ζαχάρωφ καί η ζωή του στον κινηματογράφο

Ο Ένας αντικαθεστωτικός
θέμα μιας αγγλικής ταινίας

Ένα συνταρακτικό γεγονός των τελευταίων ετών, πολιτικό και ανθρώπινο, μεταφέρεται στον κινηματογράφο. Πρόκειται για την περίπτωση του Σοβιετικού αντικαθεστωτικού και πυρηνικού επιστήμονα Αντρέι Ζαχάρωφ και της γυναίκας του, που τον τελευταίο καιρό αντιμετώπιζον και έντονα προβλήματα υγείας στο Γκόρκι, μία πόλη της έπαρχιας.

Όπως είναι γνωστό, ο Ζαχάρωφ είναι η μεγαλύτερη σοβιετική προσωπικότητα που ενώθηκε με την κίνηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο θεωρούμενος σαν κατασκευαστής της σοβιετικής ύδαρσωνικής θόμβας έχει μεταβληθεί σε ένα είδος αμύδαλου αντίστασης υπό σοβιετικό καθεστώς, αλλά και σε ένα μάρτυρα. Πρόσφατα γράφτηκε ότι ο Ζαχάρωφ, ήταν θάλαμι από τό σπύτι του, κουβαλάει πάντα μαζί του ένα ταουβάλι, όπου μέσα έχει τό σοσλόωνό του και

Με την ευκαιρία της έκθεσης έργων του Γουναρόπουλος, ο καλλιτέχνης μέ τ'ο δικό του ζωγραφικό φώς

Από τη Σωζόπολη στην Αθήνα. Η επιτυχία του στο εξωτερικό

Κορομηλάς ανακάλυψε από τότε τό ταλέντο του και τόν παρότρυνε νά άσχοληθεί με τήν ζωγραφική και μόνο. Ετσι ο Γουναρόπουλος μετεγγραφέθηκε στό τμήμα ζωγραφικής και είχε γιά δασκάλους προσωπικότητες σάν τόν Ιακωβίδη, τόν Βιτόκο και τόν Ρούλι. Σέ όλη τή διάρκεια τών σπουδών του άποσπούσε πάντα πρώτα βραβεία και τό 1912 πήρε τό πτυχίο του, μαζί πάλι με ένα βραβείο γιά ζωγραφική και γλυπτική.

Στη Γαλλία

Από τό 1912 ως τό 1919 υπηρέτησε σταν στρατό, παίρνοντας μέρος τόσο στους βαλκανικούς πολέμους, όσο και στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο. Και τό 1919, πού άποστράτευθηκε άριστικά, πήρε μία ύποτροφία του Αβερύφειου διαγωνισμού, γιά τέσσερα χρόνια, και πήγε νά συνεχίσει τίς σπουδές του στό Παρίσι.

Ο Γουναρόπουλος, έχοντας άπαλαγγει πάλιν από τήν παραδοσιακή τεχνική και τόν νεοκλασικισμό τίς οχιάς τού Μονάχου, έπιβλήθηκε άριστικά στό Παρίσι, με τή ζωγραφική του προσωπικού του φώρου, τήν ξεχωριστή τεχνοτροπία του, τό δικό του ζωγραφικό φώς. Η πρώτη άτομική του έκθεση στην Ελλάδα έγινε τό 1929, στην γκαλερί Στρατιωτικού μουσείου με έργα πού η τεχνοτροπία τους, γιά τήν εποχή εκείνη θεωρήθηκε πρωτοποριακή και σταδιακά στην νεοελληνική ζωγραφική. Στην έκθεση έκειλη ο Γουναρό-

πουλος επαινέθηκε με ένθουσιασμό από τούς νέους κριτικούς, αλλά επικρίθηκε από τούς άποδοούς τής ακαδημαϊκής τεχνοτροπίας και ιδιαίτερα από τόν Ζαχαρία Παπαντωνίου, τόν γνωστό ποιητή και πεζογράφο πού ήταν και φημισμένος τεχνοκρίτης. Ο Παπαντωνίου κατηγορούσε τό τόν Γουναρόπουλο ότι άγνοούσε τούς κανόνες τής ζωγραφικής. Βιαστική κρίση, βέβαια.

Ο Γουναρόπουλος σε μία τελευταία φωτογραφία του με τό πορτραίτο τής γυναίκας του

Γιά ν' άπαντήσει ο ζωγράφος κάθισε μύ νύχτα και ζωγράφισε τό πορτραίτο τής μπήρας του, με ύλους τούς κανόνες τής ακαδημαϊκής ζωγραφικής και τό επέδειξε τήν όλη μέρα στην ίδια έκθεση, γιά νά άποδείξει ότι οι έννοτιον του κατηγορίες ήταν άστοχες.

Στην Ελλάδα

Τό 1931 ο Γουναρόπουλος γύρισε από τό Παρίσι και έγκαταστάθηκε άριστικά στην Ελλάδα. Έχτισε τό άτελείο του στό Άνω Ιλίου, παντρεύτηκε τήν μουσικολογήτρια Μαρία Πρωΐου, άπόκτησε ένα γιά. Αφροσι-

μένος στη ζωγραφική του, κλειστάκη στό εργαστήριό του και δημιουργούσε συνεχώς, έναν ζωγραφικό κόσμο δικό του, προσωπικό, γοητευτικό.

Τό 1939 τού ανατέθηκε η διακόσμηση τών αίθουσών τών συνεδριάσεων τού δημοτικού συμβουλίου στό δημορχιακό μέγαρο Αθηνών. Τό έργο έκεινο, πού έχει θέματα πορμένα από τήν ιστορία τών Αθηνών,

για πριν τό θάνατό του, ή Εθνική Πινακοθήκη άργώντας άναδρομική έκθεση έργων του κι έτσι δόθηκε ή ευκαιρία στό ελληνικό κοινό νά δει τήν πορεία και τήν προσφορά τού Γουναρόπουλου από τά νεανικά του χρόνια μέχρι πρόσφατα. Ο ίδιος χάρισε τότε στην Πινακοθήκη 15 μεγάλους πίνακές του. Μέχρι και τό 1977 παρουσίασε δουλειά του στην γκαλερί «Αστωρ» και σε λίγους μήνες, τόν Αύγουστο τού 1977, πέθανε σε θάψο γήρας.

Κρίσεις

Γιά τό έργο τού Γουναρόπουλου έχουν γραφτεί πάρα πολλά. Νά, γιά παράδειγμα τί έπεί ο καθηγητής Μουρέλος:

«Δέν διατάζω νά ύποστηρίξω ότι στη σύγχρονη ζωγραφική, ο Γουναρόπουλος άποτελεί ένα μοναδικό φαινόμενο. Ξένος πρds τίς παντοειδείς αντιγασίες και βραβεία, με τίς όποιες πολλοί σύγχρονοι καλλιτέχνες έπιχειρούν νά δικαιολογήσουν τό έργο τους, είναι από τούς λίγους ζωγράφους πού μες θυμίζουν τίς μεγάλες έκτείνες εποχές τής τέχνης, όπου ο άληθινός δημιουργός είχε νά πει ένα μοναδικό πράγμα και άφίερνε σ' αυτό όλη του τή ζωή, άπόλυτα συνθέτης στη δική του άποκλειστική άλήθεια».

Ο ποιητής Γιώργος Βαφόπουλος, σημειώνει έπίσης:

«Έχει μορφώσει τή δική του ζωγραφική βραβεία, ένα προσωπικό ζωγραφικό σύμπαν, όπου άνέπτυξε τήν χρωματική του παλέτα, με ένα τρόπο σχεδόν μαγικό, πού είναι χαρακτηριστικό μοναχά τών μεγάλων ζωγράφων. Κι ο Γουναρόπουλος ήταν πραγματικά ένας μεγάλος ζωγράφος».

Εξάλλου ο Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος έχει γράψει μία μεγάλη μελέτη στί περιοδικό «Ζυγός», τό 1961, όπου παίρνουμε λίγες γραμμές τίς παρακάτω:

«Ο χάρος τού Γουναρόπουλου άναφέρεται σε μία πραγματική διάχυση, όπου τ' άντικείμενα πειθαρχούν σε μία διαπύση, σε μία άλληλοσειδίωση. Και τόυτο όλο δέν έχει τήν ατρία του σε μία φαντασμαγορική επίπωση, αλλά σε μία ψυχολογική μεταστοιχείωση. Αν κατάξουμε τή ζωγραφική τού Γουναρόπουλου έξω από τή συνείδηση ενός τέτοιου χώρου, θά έχουτε άληθινά, σί ένα βαρυσήμαντο περιστατικό».

Είκαστικά
Επίσκεψη
σε τρεις
έκθέσεις
Μαυρομάτης
Καραγιάννη
Σταθόπουλος

Πληθαίνουν οι έκθέσεις στη Θεσσαλονίκη αυτόν τό καιρό και μάλιστα οι έκθέσεις ποιότητας. Είτός από τήν άναδρομική τού Γουναρόπουλου στό «Βαφοπούλειο», ύπάρχει μία σειρά δελόλογων παρουσιών ζωγράφων, παλαιότερων και νεότερων, πού τραθούν τό ένδιόφρον τών φιλοτέχνων.

Στό γαλλικό ένστιτούτο έκθέτει μεγάλου αριθμού έργων του ο Στέλιος Μαυρομάτης, πού μένει πάντα πιστός στό θέμα τών τρένων και τού κόσμου πού έχει σχέση με αυτό. Σε μεγάλες ή σε μακρότερες συνθέσεις ο έκλεκτός ζωγράφος άναδημιουργεί τή ζωή τών σιδηροδρομικών σταθμών, με θοισικό μέν στοιχεία τίς παλιές άμαξοστοιχίες, αλλά και με άναφορές σά σήματα, στίς κολόνες, στό φάτα, στον καπνισμένο ούρανό. Όπως έχει γράψει ο καθηγητής και βραβεία, «ο Μαυρομάτης δέν άποθέλει τόσο τήν άπόδοση τών γνωστών στοιχείων τών θεμάτων του, όσο τής έσωτερικής, τής ιδιαίτερης άτμόσφαιράς τους». Ο καλλιτέχνης, στούς πύ πολλούς από τούς πίνακές πού έκθέτει δέν περιορίζεται στό χρώμα και στίς δύο διαστάσεις τών στοιχείων όπως έξυλα, μεταλλικές ράβδους, πέτρες, άμμουργεί με άνάγκη και (συνεπώς) πύ ζωντανή άπεικόνιση τού κόσμου τών τρένων. Ετσι τό θέμα του κερδίζει περισσότερο ζεστασία, άμειωτητά και έκφραστική δύναμη. Ας προστεθεί πάντως ότι και μόνο με τό καθαρό ζωγραφικό στοιχείο ο Μαυρομάτης, με τή χρησιμοποίηση διαγωνίων και καμπύλων γραμμών επιτυγχάνει μία έντονη αίσθηση βάθους. Τέλος, ή έπιμονή τού ζωγράφου στη μακρόχρονη άπόδοση τού θέματος, δίνου σά έργα του αίσθηση σιγουρίας, δύναμης και ελιπκρίνειας.

Εξάλλου ο Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος έχει γράψει μία μεγάλη μελέτη στί περιοδικό «Ζυγός», τό 1961, όπου παίρνουμε λίγες γραμμές τίς παρακάτω:

«Ο χάρος τού Γουναρόπουλου άναφέρεται σε μία πραγματική διάχυση, όπου τ' άντικείμενα πειθαρχούν σε μία διαπύση, σε μία άλληλοσειδίωση. Και τόυτο όλο δέν έχει τήν ατρία του σε μία φαντασμαγορική επίπωση, αλλά σε μία ψυχολογική μεταστοιχείωση. Αν κατάξουμε τή ζωγραφική τού Γουναρόπουλου έξω από τή συνείδηση ενός τέτοιου χώρου, θά έχουτε άληθινά, σί ένα βαρυσήμαντο περιστατικό».

